

الْحَمْدُ لِلَّهِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ

سازمان: ساعدی، محمد، ۱۹۲۳ م.	سرشناسه:
تفسیر القرآن الکریم الشهیر بتفسیر المنار. فارسی. برگزیده. شرح آیات امامت و ولایت در تفسیر المنار [محمد رشیدرضا] / محمد ساعدی. قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۴.	عنوان قراردادی:
۰-۲۴۸-۱۹۵-۹۶۴-۹۷۸	عنوان و نام پدیدآور:
فیبا	مشخصات نشر:
رضا، محمد رشید، ۱۸۶۵ - ۱۹۳۵ م.	شابک:
تفسیر القرآن الکریم الشهیر بتفسیر المنار -- نقد و تفسیر تفاسیر اهل سنت -- قرن ۱۴ -- امامت -- ولایت -- جنبه های قرآنی	وضعیت فهرست نویسی:
رضا، محمد رشید، ۱۸۶۵ - ۱۹۳۵ م. تفسیر القرآن الکریم الشهیر بتفسیر المنار. برگزیده. شرح	موضوع:
جامعة المصطفی ﷺ العالمية. مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ	موضوع افزوده:
چاپ دوم: ۱۳۹۴ (فیبا).	شناسه افزوده:
چاپ سوم: ۱۳۹۶ (فیبا).	یادداشت:
BP ۹۷/۵۵ت۷۰۲۱۴ ۱۳۹۴	یادداشت:
۲۹۷/۱۷۹	رده بندی کنگره:
۳۶۵۸۹۹۳	رده بندی دیویی:
	شماره کتابشناسی ملی:

آیات امامت و ولایت در تفسیر المنار

محمد ساعدی

مرکز بین‌المللی
ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ

آیات امامت و ولایت در تفسیر المنار

تألیف: محمد ساعدی

چاپ سوم: ۱۳۹۶ ش / ۱۴۳۸ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

● چاپ: نارنجستان ● قیمت: ۳۱۵۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۳۰۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مراکز فروش:

- ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸
تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴ دورنگار: داخلی ۱۰۵ - +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۹۳۰۹
- ایران، قم، بلوار محمدامین، سه‌راه سالاریه. تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۲۱۳۳۱۰۶
- ایران، قم، ساختمان ناشران، طبقه سوم، پلاک ۳۰۸. تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۴۲۴۰۲

 <http://buy-pub.miu.ac.ir/>

 <http://pub.miu.ac.ir>

 https://telegram.me/pub_almostafa

 miup@pub.miu.ac.ir

با سپاس از دست‌اندرکارانی که ما را در تولید اثر یاری رساندند.

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فرا روی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت تمامی بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری (دام‌ظله‌العالی) می‌باشد.

«جامعه المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم العالمیه» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمدی صلی الله علیه و آله و سلم «مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم» را تأسیس کرده است. اثر حاضر با عنوان آیات امامت و ولایت در تفسیر المنار حاصل پژوهش فاضل گرامی محمد ساعدی، کوششی است در به ثمر رساندن گوشه‌ای از این اهداف متعالی. در پایان لازم می‌دانیم تلاش همه عزیزانی را که در نشر این کتاب سهمی داشته‌اند، سپاس گزارده، ارباب فضل و معرفت را به یاری بخوانیم تا ما را از دیدگاه‌های سازنده خویش بهره‌مند سازند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم

فهرست

چکیده کتاب ۱۹

فصل اول: کلیات

کلیات ۲۳

۱. مقدمه ۲۳

الف) موضوع تحقیق ۲۴

ب) ضرورت تحقیق ۲۴

ج) پیشینه تحقیق ۲۶

د) اهداف تحقیق ۲۸

۲. دورنمایی از تفاسیر قرن چهاردهم ۲۸

تحولات تفسیرنگاری در قرن چهاردهم ۲۸

۳. نگاهی گذرا به تفسیر المنار ۳۱

الف) المنار و پدیدآوردگان آن ۳۱

یکم: زندگی عبده در یک نگاه ۳۳

دوم: رویکرد قرآنی رشید رضا ۳۳

سوم: نگاهی گذرا به شیوه تفسیری «محمد عبده» ۳۵

چهارم: همانندی‌ها و تفاوت‌های عبده و رشید رضا ۳۶

ب) ویژگی‌های تفسیر المنار ۳۷

یکم: عقل‌گرایی و مصلحت‌مداری ۳۷

دوم: گرایش اجتماعی المنار ۳۸

سوم: تکیه بر سیاق و ارتباط آیات ۳۸

چهارم: تنزل جایگاه تفسیر نقلی ۳۹

پنجم: شیوه نقل روایات در تفسیر المنار ۴۰

۴۱	ششم: رو در رویی المنار با آرای تفسیری.....
۴۱	ج) کاستی‌های تفسیر المنار.....
۴۲	د) سلفی‌گری المنار.....
۴۲	۴. مفهوم‌شناسی ولایت و امامت.....
۴۲	الف) ولایت در لغت.....
۴۴	ب) ولایت در اصطلاح.....
۴۴	یکم: ولایت عامه و ولایت خاصه.....
۴۵	دوم: ولایت تکوینی و ولایت تشریحی.....
۴۷	ج) امامت در لغت.....
۴۹	د) امامت در اصطلاح.....
۴۹	یکم: امامت از دیدگاه اهل سنت.....
۵۰	دوم: امامت از دیدگاه امامیه.....
۵۱	سوم: امامت از دیدگاه امامان شیعه.....
۵۴	ه) ادله وجوب امامت.....
۵۴	یکم: رهبری جامعه اسلامی.....
۵۶	دوم: قانون هدایت عمومی.....
۵۷	سوم: برهان واسطه فیض.....
۵۸	چهارم: برهان لطف.....
۵۹	و) ویژگی‌های امام.....
۶۰	یکم: عصمت.....
۶۵	دوم: افضلیت.....
۶۸	سوم: نص.....

فصل دوم: آیات امامت و ولایت

۷۵	آیه امامت (ابتلاء).....
۷۵	۱. مفهوم‌شناسی واژگان.....
۷۵	الف) ابتلاء.....
۷۶	ابتلاء در قرآن.....
۷۸	ب) کلمات.....
۷۹	مصادق کلمات در آیه امامت.....
۸۲	ج) اتمام.....
۸۳	د) امام.....
۸۳	ه) عهد.....

۸۶ (و) ظالمین
۸۷ ۲. اصول مباحث
۸۸ ۳. وجه استدلال به آیه امامت
۸۹ الف) دلالت آیه امامت بر لزوم عصمت امام
۹۰ یکم: استدلال علامه طوسی <small>رحمته الله</small>
۹۲ دوم: لزوم عصمت امام در تمام عمر
۹۴ ب) دلالت آیه بر لزوم انتصاب امام از سوی خداوند
۹۵ یکم: دلالت منطوق آیه شریفه
۹۶ دوم: نسبت دادن عهد به خداوند در آیه شریفه
۹۶ سوم: علم حضرت ابراهیم <small>علیه السلام</small> به انتصابی بودن مقام امامت
۹۷ چهارم: اختصاص خداوند به آگاهی از عصمت افراد
۹۷ ۴. بررسی دیدگاه المنار درباره آیه امامت
۹۷ الف) مفهوم امامت در تفسیر المنار
۱۰۳ ب) چند نکته درباره برخی از سخنان المنار در ذیل آیه امامت
۱۰۵ آیه ولایت
۱۰۵ ۱. بیان آیه
۱۰۶ ۲. اصول مباحث
۱۰۶ ۳. مفهوم‌شناسی واژه «ولی»
۱۰۸ ۴. شأن نزول آیه شریفه
۱۱۰ الف) راویان شأن نزول
۱۱۰ ب) ادله و مدارک شأن نزول
۱۱۳ ج) تواتر روایات شأن نزول
۱۱۴ د) ادعای اجماع بر شأن نزول
۱۱۴ یکم: ادعای اجماع از سوی شیعه
۱۱۶ دوم: ادعای اجماع از سوی اهل سنت
۱۱۷ ه) سایر قرائن و شواهد شأن نزول
۱۱۷ یکم: فهم اصحاب رسول خدا <small>صلی الله علیه و آله</small>
۱۱۸ دوم: اعتراف صحابه
۱۲۰ سوم: اعتراف مفسران
۱۲۱ چهارم: استناد فقها
۱۲۳ ۵. تقریر استدلال شیعه به آیه ولایت
۱۲۳ الف) تقریر علامه حلی <small>رحمته الله</small>

- ب) تقریر سید مرتضی رحمته اللہ علیہ ۱۲۴
- ج) تقریر شیخ مفید رحمته اللہ علیہ ۱۲۶
- د) استدلال علامه طباطبائی رحمته اللہ علیہ ۱۲۶
۶. کاربرد واژه «ولی» درباره امام علی علیه السلام در روایات ۱۲۷
- الف) حدیث ابن عباس ۱۲۷
- ب) حدیث عمران ۱۲۸
- ج) حدیث بریده ۱۲۸
- د) حدیث خصائص دهگانه ۱۲۸
- ه) حدیث ابن ابی عاصم ۱۲۸
۷. جریان‌های فکری مخالف ۱۳۰
۸. دیدگاه تفسیر المنار درباره آیه ولایت ۱۳۱
- الف) المنار و مفهوم ولی در آیه شریفه ۱۳۲
- ب) تفسیر رکوع به خضوع و خشوع در تفسیر المنار ۱۳۹
۹. شبهات وارده بر دیدگاه شیعه از سوی المنار ۱۴۲
- الف) عدم صحت اطلاق جمع و اراده مفرد ۱۴۲
- ب) عدم صحت اطلاق زکات بر صدقه مستحی ۱۴۹
- ج) شبهات تاریخی ۱۵۴
- یکم: اختلاف صحابه در مسئله امامت ۱۵۴
- دوم: عدم احتیاج برخی از صحابه بر بعضی دیگر ۱۵۶
- آیه اولی الامر (اطاعت) ۱۶۱
۱. بیان آیه ۱۶۱
۲. اصول مباحث ۱۶۳
۳. اولی الامر در لغت ۱۶۳
۴. اولی الامر از منظر مفسران ۱۶۵
۵. بیان مصداق و مراد از «اولی الامر» در آیه شریفه ۱۶۶
- الف) دلالت روایات تفسیری ۱۶۸
- احتجاج ائمه اطهار علیهم السلام به آیه شریفه ۱۷۱
- ب) دلالت آیه اطاعت بر لزوم عصمت اولی الامر ۱۷۲
- یکم: مطلق بودن دستور خداوند به اطاعت از اولی الامر ۱۷۳
- دوم: اتحاد عامل [اطیعوا] و عطف اولی الامر به پیامبر صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم ۱۷۴
- ج) لزوم انتصاب اولی الامر از جانب خداوند ۱۷۵
- د) دلالت سایر روایات مرتبط با آیه شریفه ۱۷۷

۱۷۷	یکم: حدیث «ثقلین»
۱۷۹	دوم: حدیث «اطاعت»
۱۸۰	۶. تقریر استدلال شیعه به آیه شریفه
۱۸۳	۷. بررسی دیدگاه و شبهات تفسیر المنار درباره آیه اولی الامر
۱۸۳	الف) دیدگاه المنار درباره مصداق اولی الامر
۱۹۰	ب) دیدگاه المنار درباره عصمت اولی الامر
۱۹۵	ج) بررسی شبهات وارده بر دیدگاه شیعه از سوی المنار
۱۹۵	یکم: شبهات مطرح شده از جانب رشید رضا
۱۹۸	دوم: شبهات منقول از فخر رازی
۲۰۵	آیه تبلیغ
۲۰۵	۱. بیان آیه
۲۰۶	۲. اصول مباحث
۲۰۶	۳. بررسی مضمون و محتوای آیه شریفه
۲۰۹	۴. شأن نزول آیه
۲۱۰	۵. خلاصه واقعه غدیر خم
۲۱۳	۶. ادله و مدارک شأن نزول آیه و حدیث غدیر
۲۱۶	۷. وجه استدلال به آیه شریفه بر ولایت و جانشینی علی <small>ع</small>
۲۱۶	الف) مقدمه اول
۲۱۷	ب) مقدمه دوم
۲۱۹	ج) مقدمه سوم
۲۲۰	دلالتهای قرآنی داخلی و خارجی آیه شریفه بر مسئله جانشینی و ولایت
۲۲۳	۸. اعترافات برخی از اعلام عامه بر دلالت حدیث غدیر بر خلافت علی <small>ع</small>
۲۲۴	۹. ادله‌ای دیگر در دلالت حدیث غدیر بر امامت علی <small>ع</small>
۲۲۴	الف) نزول آیه عذاب
۲۲۵	ب) اطلاق لقب «مولی» بر علی <small>ع</small>
۲۲۶	ج) فهم صحابه
۲۲۶	د) استدلال به حدیث غدیر
۲۲۷	ه) اضافات تفسیری برخی از صحابه
۲۲۷	۱۰. دیدگاه المنار درباره آیه تبلیغ
۲۲۹	۱۱. اعتراف صاحب المنار به داستان غدیر
۲۳۱	۱۲. شبهات وارده از سوی نویسندگان المنار
۲۳۱	الف) تشکیک در شأن نزول آیه «عذاب»

۲۳۴ (ب) انصراف کلمه «مولی» در معانی دوست، یار و یاور
۲۳۶ (ج) عدم امکان رهبری هم‌زمان پیامبر ﷺ و علی <small>علیه السلام</small>
۲۳۸ (د) عدم وجود نص در مسئله امامت
۲۳۹ (ه) عدم تلاش علی <small>علیه السلام</small> برای بدست گرفتن قدرت
۲۴۹ (و) عدم احتجاج علی <small>علیه السلام</small> به آیه تبلیغ
۲۵۱ (ز) شبهه سیاق
۲۵۳ (ح) عدم تصریح رسول خدا ﷺ
۲۵۵ (ط) شبهه محتوایی
۲۶۳ آیه «اکمال دین»
۲۶۳ ۱. بیان آیه
۲۶۴ ۲. اصول مباحث
۲۶۴ ۳. شأن نزول آیه شریفه
۲۶۵ الف) روایات مؤید شأن نزول در منابع اهل سنت
۲۶۷ ب) عرضه روایات شأن نزول بر قرائن و مضمون آیه شریفه
۲۷۰ ج) شبهات شأن نزول (احتمال‌های مفسران درباره مصداق «الیوم»)
۲۷۲ د) مراد از اکمال دین در آیه شریفه (احتمال‌های مفسران درباره اکمال در آیه شریفه)
۲۷۴ ۴. دیدگاه المنار درباره شأن نزول آیه شریفه
۲۷۴ الف) ارتباط آیات نخستین سوره مائده با یکدیگر
۲۷۸ ب) نزول آیه یاد شده در روز عرفه
۲۸۱ ج) روایات منقول در مورد نزول آیه شریفه در روز عرفه
۲۸۲ بررسی دلالت روایات منقول
۲۸۴ امکان جمع میان روایات

فصل سوم: آیات فضائل

۲۸۹ آیه لیلۃ المبیت
۲۸۹ ۱. بیان آیه
۲۹۰ ۲. شأن نزول آیه شریفه
۲۹۱ ۳. ادله و مدارک شأن نزول
۲۹۲ ۴. اعترافات برخی از دانشمندان اهل سنت
۲۹۲ ۵. دلالت آیه شریفه بر عظمت فعل امیر <small>علیه السلام</small>
۲۹۴ ۶. ارتباط آیه لیلۃ المبیت با ولایت امیرمؤمنان علی <small>علیه السلام</small>
۲۹۶ ۷. دیدگاه تفسیری المنار درباره آیه یاد شده
۲۹۷ ۸. اشعار «حسان بن ثابت» در توصیف فداکاری علی <small>علیه السلام</small>

آیه مباهله.....	۲۹۹
۱. بیان آیه.....	۲۹۹
۲. اصول مباحث.....	۳۰۰
۳. مفهوم‌شناسی ابتهال.....	۳۰۱
۴. شأن نزول آیه شریفه.....	۳۰۳
۵. ادله شأن نزول.....	۳۰۵
الف) راویان حدیث مباهله.....	۳۰۵
ب) داستان مباهله و کتب حدیث و تفسیر.....	۳۰۶
ج) احادیث اهل سنت.....	۳۰۸
د) احادیث امامیه.....	۳۱۴
۶. تحقیق در مفردات آیه شریفه.....	۳۱۶
الف) ضمائر متکلم مع الغیر.....	۳۱۶
یکم) دلالت کلمه «ابناءنا» بر انتساب حسنین <small>علیهما السلام</small> به پیامبر <small>صلی الله علیه و آله</small>	۳۱۷
دوم) مراد از «انفسنا» علی <small>علیه السلام</small> است.....	۳۲۰
ب) کلمه «نجعل».....	۳۲۹
ج) کلمه «الکاذبین».....	۳۲۹
۷. استدلال به آیه شریفه بر فضیلت اصحاب کساء <small>علیهم السلام</small>	۳۳۰
الف) رافاتی از عامه بر دلالت آیه شریفه بر فضیلت اصحاب کساء <small>علیهم السلام</small>	۳۳۲
ب) افضلیت علی <small>علیه السلام</small> نسبت به سایر انبیاء <small>علیهم السلام</small>	۳۳۴
یکم) اشکال فخررازی.....	۳۳۶
دوم) پاسخ اشکال.....	۳۳۶
۸) استدلال به آیه مباهله بر جانشینی و خلافت بلافصل علی <small>علیه السلام</small>	۳۳۷
الف) افضلیت.....	۳۳۷
ب) مساوات و برابری با نفس پیامبر <small>صلی الله علیه و آله</small>	۳۳۸
۹. بررسی و تحلیل نظریات تفسیر المنار.....	۳۳۹
الف) دیدگاه تفسیر المنار درباره آیه شریفه.....	۳۴۰
یکم) خبر ابن‌عساکر.....	۳۴۰
دوم) بررسی حدیث.....	۳۴۱
سوم) حمل ظاهر آیه شریفه بر جماعت مؤمنین.....	۳۴۱
ب) شبهات وارده از سوی المنار بر دیدگاه شیعه.....	۳۴۶
یکم) تشکیک در سند حدیث.....	۳۴۸
دوم) اطلاق جمع و اراده مفرد.....	۳۵۱
سوم) عدم ذکر دلالت آیه شریفه بر انتساب حسنین <small>علیهما السلام</small> به پیامبر <small>صلی الله علیه و آله</small>	۳۵۷

- آیه «أذان» (آیات برائت)..... ۳۶۱
۱. بیان آیه..... ۳۶۱
 ۲. اصول مباحث..... ۳۶۲
 ۳. شأن نزول و جریان تبلیغ آیات برائت..... ۳۶۳
 ۴. ادله و مدارک جریان تبلیغ آیات برائت..... ۳۶۵
 ۵. تقریر استدلال امامیه به آیات برائت..... ۳۶۶
 - الف) استدلال شیخ طوسی..... ۳۶۶
 - ب) استدلال علامه حلی..... ۳۶۷
 - ج) حکمت تغییر مأموریت ابلاغ سوره برائت..... ۳۶۸
 ۶. دیدگاه تفسیر المنار درباره آیات برائت..... ۳۶۹
 - الف) گفتار صاحب المیزان در ارزیابی کلی دیدگاه المنار..... ۳۷۰
 - یکم) خلط در مباحث روانی، کلامی و تفسیری..... ۳۷۰
 - دوم) عدم توجه به معنای جمله وحی..... ۳۷۱
 - ب) امارت حجاج و افضلیت ابوبکر [به زعم نویسنده المنار]..... ۳۷۳
 - ج) تبلیغ آیات برائت از سوی علی علیه السلام فریضه است یا فضیلت؟..... ۳۷۵
 - د) دیدگاه المنار درباره دلیل انتخاب علی علیه السلام برای تبلیغ آیات برائت..... ۳۷۸
 - یکم) تعارض با جمله وحی..... ۳۷۸
 - دوم) تعارض با منطوق روایات..... ۳۷۸
 - سوم) عدم نقل این سنت در تواریخ و آثار..... ۳۸۰
 - چهارم) عدم ارتباط این سنت با آموزه‌های دینی..... ۳۸۰
 - پنجم) ریشه‌یابی علت تعبیر از جمله وحی به سنتی عربی..... ۳۸۱
 - ششم) تحلیلی شاعرانه از جریان تبلیغ آیات برائت..... ۳۸۲
 - ه) عدم اختصاص علی علیه السلام در اعلام آیات برائت..... ۳۸۳
 - یکم) اضطراب در متن روایات..... ۳۸۴
 - دوم) تعارض روایات نامبرده با منطوق جمله وحی..... ۳۸۵
 - و) دیدگاه المنار درباره دلالت جمله «او رجل منی»..... ۳۸۶
- آیه «انفاق»..... ۳۸۹
۱. بیان آیه..... ۳۸۹
 ۲. شأن نزول آیه..... ۳۸۹
 ۳. مدارک و ادله شأن نزول..... ۳۹۳
 ۴. وجه استدلال به آیه انفاق بر خلافت علی علیه السلام..... ۳۹۴
 - نقد تشکیک در سند روایت ابن عباس..... ۳۹۷

.....	آیه «صادقین»	۳۹۹
.....	۱. بیان آیه	۳۹۹
.....	۲. مفهوم‌شناسی واژه «صدق»	۳۹۹
.....	۳. اصول مباحث	۴۰۰
.....	۴. صادقین از دیدگاه مفسران	۴۰۱
.....	۵. صادقین از منظر قرآن کریم	۴۰۲
.....	۶. صادقین از منظر روایات	۴۰۵
.....	الف) منابع شیعه	۴۰۵
.....	ب) منابع اهل سنت	۴۰۶
.....	۷. دلالت منطوق و سیاق آیه شریفه	۴۰۷
.....	۸. دلالت آیه شریفه بر عصمت و امامت امیرمؤمنان علی <small>علیه السلام</small>	۴۰۸
.....	۹. دیدگاه المنار درباره مصداق «صادقین»	۴۱۱
.....	۱۰. موضع المنار نسبت به دلالت آیه شریفه بر عصمت صادقین	۴۱۲
.....	۱۱. خلاصه مباحث	۴۱۴
.....	آیه «سقایة الحاج»	۴۱۷
.....	۱. بیان آیه	۴۱۷
.....	۲. مفهوم‌شناسی واژه‌ها	۴۱۸
.....	۳. شأن نزول	۴۱۹
.....	۴. ادله و مدارک شأن نزول	۴۲۰
.....	۵. ارتباط آیه سقایة الحاج با ولایت امیرمؤمنین علی <small>علیه السلام</small>	۴۲۱
.....	۶. دیدگاه تفسیر المنار پیرامون آیه یاد شده	۴۲۲
.....	الف) گفتار صاحب المیزان در رد دیدگاه المنار	۴۲۵
.....	ب) بحث پیرامون متن روایت نعمان بن بشیر	۴۲۶
.....	ج) تکرار مقایسه‌ای نادرست از سوی صاحب المنار	۴۲۷
.....	آیه «محبّت»	۴۲۹
.....	۱. بیان آیه	۴۲۹
.....	۲. اصول مباحث	۴۳۰
.....	۳. مفهوم‌شناسی واژگان آیه	۴۳۰
.....	۴. شأن نزول آیه شریفه	۴۳۳
.....	الف) روایات مؤید شأن نزول	۴۳۵
.....	ب) وحدت سیاق	۴۴۰
.....	۵. مصداق آیه یاد شده بر اساس صفات و علائم مذکور در آیه شریفه	۴۴۱

- الف) تسامح در تطبیق و مصداق‌شناسی مفردات آیه شریفه..... ۴۴۲
- ب) صفت «يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ» ۴۴۴
- یکم) حدیث رایه..... ۴۴۵
- دوم) حدیث طیر ۴۴۸
- سوم) دلالت سایر روایات ۴۵۱
- ج) صفت ﴿...أَذَلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ...﴾ ۴۵۳
- د) صفت ﴿...بِجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ...﴾ ۴۵۵
۶. وجه استدلال به آیه محبت بر لزوم تقدیم علی عليه السلام در امر خلافت و جانشینی رسول خدا صلى الله عليه وآله ۴۵۶
- الف) استدلال شیخ طوسی رحمته الله ۴۵۶
- ب) استدلال شیخ مفید رحمته الله ۴۵۷
- ج) استدلال علامه حلی رحمته الله و علامه مظفر ۴۵۷
۷. دیدگاه تفسیری المنار پیرامون آیه محبت ۴۵۹
- الف) شأن نزول آیه یاد شده از منظر المنار ۴۵۹
- ب) مصداق آیه محبت از نظر المنار ۴۶۰
- ج) شبهات وارده از سوی المنار درباره دیدگاه امامیه ۴۶۶
- یکم) اطلاق جمع و اراده مفرد ۴۶۷
- دوم) دلالت حدیث خبیر ۴۶۸
۸. پیوست ۴۶۹
- بررسی ارتداد گروه‌هایی که ابوبکر با آنها پیکار کرده است ۴۶۹
- یکم) بیانات علامه مظفر رحمته الله ۴۶۹
- دوم) کلمات شیخ طوسی رحمته الله ۴۷۰
- سوم) جریان قتل مالک بن نویره ۴۷۰
- آیه «بَيِّنَةٌ وَ شَاهِدٌ» ۴۷۵
۱. بیان آیه ۴۷۵
۲. مفهوم‌شناسی واژگان آیه ۴۷۶
۳. اصول مباحث ۴۷۹
۴. شأن نزول آیه شریفه ۴۷۹
۵. شاهد از منظر مفسران ۴۸۰
۶. شاهد از منظر روایات ۴۸۰
۷. شاهد از منظر قرآن کریم ۴۸۲
۸. دلالت آیه شریفه بر اینکه علی عليه السلام از رسول خدا صلى الله عليه وآله بوده و جزئی از اوست ۴۸۴
۹. وجه استدلال به آیه شریفه بر ولایت و امامت بلافصل علی عليه السلام ۴۸۴

۴۸۶	۱۰. دیدگاه تفسیر المنار درباره آیه «بینه و شاهد»
۴۸۶	شبهات وارده از سوی المنار
۴۸۷	یکم) تشکیک در سند روایتی که شیعه بدان استناد کرده است
۴۸۷	دوم) ادعای اختصاص شیعه به نقل روایت
۴۸۸	سوم) ادعای وجود روایت معارض
۴۸۸	چهارم) مقایسه‌ای نادرست از سوی المنار
۴۹۱	نتیجه‌گیری
۴۹۱	۱. تفسیر المنار
۴۹۱	۲. امامت از نظر شیعه
۴۹۱	۳. دلالت آیات متعددی از قرآن کریم بر امامت و ولایت ائمه معصومین <small>علیهم‌السلام</small>
۴۹۱	الف) آیه امامت (بقره ۱۲۴)
۴۹۲	ب) آیه ولایت (مائده ۵۵)
۴۹۳	ج) آیه اطاعت (نساء ۵۹)
۴۹۳	د) آیه تبلیغ (مائده ۶۷)
۴۹۴	ه) آیه اکمال (مائده ۳)
۴۹۵	۴. آیات قصائل حضرت علی
۴۹۶	الف) آیه لیلۃ المیث (بقره ۲۰۷)
۴۹۶	ب) آیه مباهله (آل عمران ۶۱)
۴۹۷	ج) آیه براءت (توبه ۱ - ۳)
۴۹۸	د) آیه انفاق (بقره ۲۷۴)
۴۹۹	ه) آیه صادقین (توبه ۱۱۹)
۴۹۹	و) آیه سقایۃ الحاج (توبه ۱۹)
۵۰۰	ز) آیه محبت (مائده ۵۴)
۵۰۰	ح) آیه بینه و شاهد (هود ۱۷)
۵۰۳	فهرست منابع
۵۰۳	کتاب‌ها
۵۱۹	مقالات و پایان نامه‌ها